

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

J. VASTUTAV TOIMETAJA

A. FULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 26

Tallinn, 29. juunil 1937

III aastakäik

SISU:

CONTENTS:

	Lk.		Page
PÕLLUMAJANDUS		AGRICULTURE	
Talundite oksjonid	450	Farm Auctions	450
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		INDUSTRY AND TRADE	
Tööstuse tootmistegevus Eestis ja välismaal	454	Industrial Activity in Estonia and in Foreign Countries	454
LAEVANDUS		SHIPPING	
Prahiturg	457	Freight Market	457
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		AGRICULTURAL MARKETS	
Võiturg	458	Butter Market	458
Põllumajanduslik väljavedu	459	Exports of Agricultural Products	459
Peekoniturg	459	Bacon Market	459
Tapaloomade ja lihaturg	459	Cattle and Meat Market	459
Kanamunaturg	460	Egg Market	460
Piimaturg	460	Milk Market	460
Teraviljaturg	461	Grain Market	461
Aedviljaturg	461	Vegetable Market	461
Kalaturg	462	Fish Market	462
INFORMATSIOONI OSA		INFORMATION PART	
Eesti Panga nädalaaruanne	462	Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	462
VÄLISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED		FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Leedu majandus 1937. a.	463	Economic Conditions in Lithuania, 1937	463
Kanamunade eksport	464	Export of Eggs	464
Saksa suurendab oste Soomest	464	Germany's Increased Purchases from Finland	464

Kuukiri „Konjunktuur“

avaldab Konjunktuurinstituudi uurimistöid ja annab Konjunktuurindekseis arvilisi ülevaateid majanduselu kohta originaalsel ja piltlikul kujul.

Kuukiri „KONJUNKTUUR“ ilmub iga kuu algul vihkudena 64—80 lk.

Tellimishind Kr. 8.— aastas, poolaastas Kr. 5.—
ühes nädalajärgiga „MAJANDUSTEADETEGA“ „ 12.— aastas, poolaastas „ 7.—

PÕLLUMAJANDUS

TALUNDITE OKSJONID. — FARM AUCTIONS.

A. Einborn.

Oksjonite arv Talundite tuluolud on paranenud ning seega vähenevad *Number of Auctions* juhud, kus talund satub raskusse rahaliste kohustuste täitmisel. Talundite sündmüükkide toimumisest saab teha mõnesuguseid järeldusi põllumajanduse maksumõime suhtes.

Oksjonitele määratud talundite arv, mis püsis 1933. ja 1934. a. õige kõrgel, keskmiselt 5 talu valla kohta, kahanes 1936. a. õige tunduvalt. Oksjonile määrati 1936. a. 879 talundit, neist 102 teiskordselt; 1935. a. — 1259 talundit, 114 teiskordselt; 1934. a. — 1649 talundit, 157 teiskordselt. Peale võlgnike maksumõime mõjustavad oksjonite kujunemist veel teised tegurid. Näit. loob pinevuse järeleandmine krediiditurul võlgnikkude suhtes lahedama olukorra, ning kreditoride surve võlgnikele osutub väiksemaks. Ka on vanemate laenude osas eelmiste aastate oksjonitega juba toimunud teatud puhastustöö, ning nõrgemad võlgnikud on langenud välja. Eesti Maapanga elav tegevus pikaajaliste laenude andmisel 1936. a., pangaga oma ning temal valitseda olevate riiklike laenude ümberkorraldamine ning sellega ühenduses olevad soodustused kujunesid ka üheks teguriks, mis osal talundel eemaldas oksjoniohu.

Oksjonile määratud talundite arv maades.

Number of Farms Put up to Auction by Districts.

	Oksjonile määratud talundite arv		% talundite üldarvust		% ostutalundite üldarvust (üle 5 ha)	
	<i>Number of Farms Put up to Auction</i>		<i>% of Total Number of Farms</i>		<i>% of Total Number of Privately-owned Farms Over 5 ha</i>	
	1936	1935	1936	1935	1936	1935
Viru	149	187	0,8	1,0	2,3	2,9
Järva	61	82	0,7	1,1	1,8	2,8
Harju	70	113	0,5	0,8	1,1	1,8
Lääne	33	75	0,2	0,5	0,6	1,3
Saare	18	33	0,2	0,8	0,5	0,9
Pärnu	61	111	0,5	1,0	1,2	2,3
Viljandi	58	114	0,6	1,1	1,3	2,6
Tartu	150	200	0,8	1,0	2,3	3,1
Valga	24	22	0,6	0,5	2,1	2,0
Võru	96	121	0,7	0,9	2,1	2,7
Petseri	169	191	1,5	1,8	—	—
Üldse	879	1259	0,7	0,9	1,5	2,7

Erinevus P.- ja L.-Eesti vahel, mis oli omal ajal talundite oksjonite arvus silmatorkav (lõunapoolses riigiosas enam kui põhjapoolses), tasandus juba 1935. a. ning sellisena püsis ka vahetõttu 1936. a., arvatud välja Petserimaa, kus aga maavalduse erinevuse tõttu ei ole andmestik võrreldav teiste maadega. P.-Eestis määrati müügile 331 talundit eelmise aasta 500 vastu, L.-Eestis 548—759 vastu. Tartu- ja Virumaa kui suurimad maad võrdse talundite arvuga annavad ka ühe palju oksjoneid, kuna talundite arvult kolmas, Harjumaa, on oksjonite all kannatanud märgatavalt vähem.

Talundite võlausaldajad Eraoksjonite osas on talundite sündmüügile määratud *Farms' Creditors* võlausaldajate ositus peagu samane kui eelmisel aastal. Eraisikute nõudel määrati oksjonile 340 talundit ehk 53%, (e. a. 46%), era- ja ühispankade nõudel 130 talundit ehk 20% (e. a. 22%). Ülejäänud osa on mitmsuguste asutuste kui ka mitme kreditori koosnõudmisel määratud sündmüügile. Seega ilmneb, et talundite lühivõlgnevus annab end ikka veel tunda, eriti eraisikute-võlausaldajate osas. Osa talundeid, millised on näidatud eelpool kui eraisikute nõudel müüdiuina, on sattunud pärimisvahetõttu pärast oksjonile. Talundi võlakoorimis koosneb enamjaol juhtudel mitme võlausaldaja käest laenatud summast. Ohtlikud on just eraisikute laenud: võlausaldajal võib tekkida ühel või teisel juhul tarvidus raha järele, ning sellele võib järgneda kogu võla ühekorruga sissenõudmine. Sel juhul võib oksjonit põhjustada mõne võlausaldaja nõudmine, mis talundi kogu võlakoorimisega võrreldes ei olegi suur.

Kuna oksjonile määratud talundel selgub nõudesumma täies ulatuses alles müügitoimetuse lõpuks — müügist saadud summa ositamisel, jääb lähemalt kindlaks tegemata, kui suur võlakoorimis lasus oksjonile määratud talundel tegelikult. Selle osa kohta, kus müügitoimetuse on viidud lõpule, sel-

gub, et 1936. a. kui ka 1935. a. oksjonitalundi eravõlakooormis oli keskmiselt 100 kr. ha kohta.

Oksjonite kohta, milliseid on peetud Eesti Maapanga nõudmiste katteks, tuleb tähendada, et viimaste aastate jooksul teostatud põhjapaneva ulatusega ümberkorraldused laenu alal on siin teatud määral mõjustanud oksjonite kujunemist. Seega ei saa Eesti Maapanga oksjonite andmestikku sisuliste muudatuste tõttu võrrelda küllaldaselt eraoksjonite omaga.

— 218 talundit (20%), 1934. a. 487 talundit (35%). Nõudesumma tasumine enne oksjonit vabastab kaunis suure osa talundeid oksjonist: 237 talundi (36% müümata jäänuist) oksjon jäi nimetatud põhjusel pidamata. Seega on suhteline vahakord siin samane, nagu eelmisel aastal, mil määrati 39% oksjonile, kuid müümata jäänud talundeist tasus nõudesumma enne oksjoni pidamist. Järgmine põhjus, miks talundid, kellele oksjon on kuulutatud välja, jäävad müümata, on lähedane nõudesumma tasumisega.

Talundite oksjonilemääramine — Farms Put up to Auction.

Kelle nõudel määratud oksjonile <i>Auction Demanded by</i>	Oksjonile määratud talundite arv <i>Number of Farms Put up to Auction</i>		Nõudmiste kogusumma oksjoni kuult. kr. — <i>Total Amount of Claims According to Notice of Auction, in Kronas</i>		Nõudmise summa keskmiselt talundile kr. — <i>Average Amount of Claim per Farm, in Kronas</i>		Talundite kogu väärtus kr. — <i>Total Debt Burden of Farms in Kronas</i>	
	1936	1935	1936	1935	1936	1935	1936	1935
	Pangad, eraisikud ning mitmesugused asutised — <i>Banks, private individuals and various institutions</i>	638	814	1 505 000	2 052 000	2 360	2 520	31 000 000
Eesti Maapank — <i>Land Bank of Estonia</i>	241	445	507 000	861 000	2 100	1 935	85 900 000	78 800 000

Oksjonite, toimumine
Auction Procedure.

Oksjonile määratud talundite arv on alati mitmekordselt suurem, kui müüdid tegelikult. 1936. a. oksjonite juures võib aga panna tähele, et vahe oksjonite kuulutis esinenud ning oksjoneil müüdid talundite arvus ei ole nii suur, nagu varem. Kui 1934 ja 1935. a. müüdi ümmarguselt seitsmendik oksjonile määratud talundeist, siis 1936. a. kuuendik. Paljudel müügijuhtudel on käesolevaks ajaks müük veel kinnitamata, nii et suhe müüdid ja müügile määratud talundite vahel võib muutuda veelgi.

Sundmüük kuulutati välja 1936. a. 879 talundile, kuid 216 talundit müüdi tegelikult. Kuna aga 42 sundmüüki hiljem tühistati, ning 39 juhul müüki ei kinnitatud kokkuvõtte koostamise ajaks, alaneb lõplikult müüdid talundite arv 135-le (e. a. 181).

Oksjoni pidamatajäämist või mittekordaminekut põhjustavad mitmed asjaolud. Võib märgata, et oksjonilt pääsemiseks moratoriumi kaitset otsinud talundite arv kahaneb järjekindlalt: 1936. a. 91 talundit ehk 14% müümata jäänud talundite arvust, 1935. a.

Nimelt saavutab võignik võlausaldajalt „arvuaega“, ning viimane võtab oma nõudmise tagasi. Siin võivad olla põhjuseks nõudesumma osaline tasumine või mõnesugused uued kokkulepped. 1936. a. esines nõudesumma tagasivõtmine 195 juhul, mis moodustab 29%, müümata jäänud talundite arvust. See protsent on käesoleval juhul märgatavalt kõrgem kui 1935. a., mil nõudja avaldusel jäi müümata 20% talundeid. Maa-uruseisundi kaudseks näitajaks oksjonite puhul võiks pidada oksjonite mittekordaminekut ostjate puudumisel. 97 talundile ei leidunud ostjat (15%), kuna 1935. a. ja 1934. a. oli selle põhjuse osatähtsus 11%. Mitmet liiki eripõhjusil ei toimunud talundite sundmüük 43 juhul — 6%.

Pakkujaid esines 1936. a. talundite oksjoneil sama palju kui 1935. a. — 591, seega ei ole märgata enam erilist tungi maaomandamiseks oksjonelt. Nõudmise kõrval jäi ka pakkumine ligikaudu eelmise aasta tasemele, sest arvestades enne oksjonitoimetust sundmüügist vabanenud talundeid, jäi 1936. a. müügile 313 talundit, milliseist

97 omakorda ei äratanud ostjate huvi. Seega jäi 591 ostja pakkumisobjektiks tegelikult 216 talundit, (1935. a. — 226 talundit). Tegelikult ei ole aga pakkujate arv ainus tegur talundite oksjonite tagajärgede kujunemisel, sest ostuhimuliste erihuvid ja asjaolud kui ka talundite erinevused mõjuvad tulemusile määravamalt kui oksjoneil esinenud pakkujate arv.

Talundite sundmüükide tulemused kreditoride suhtes. 1936. a. 879-st oksjonile määratud talundist jäi tegelikule müügile 313. Neist müüdi 216 talundit, kusjuures 42 juhul müük tühistati, kuna 39 juhul järgnesid protsessid ning edasikaebused, nii et kokkuvõtte koostamise ajaks nende talundite saatuse oli alles lahtine.

saadud 414 000 kr. ehk 70% ülesantud nõudmisest, rahuldati 362 000 kr. ehk 61%, seega peagu sama suures osas, nagu 1935. a., mil rahuldati 59%. Kreditoride suhtes annavad ebasoodsa lõpptulemuse suurte võlgadega talundid, sest nende hind kujunes oksjoneil tunduvalt madalamaks kui väiksema võlakoormisega talunditel. Kõrgem müügihind kui nõudesumma oli 60 juhul, 124 juhul saadi vähem ülesantud nõudesummast.

Eraoksjoneil lõplikult müüdnud talundite müügihinna ositamisel esitasid kreditorid nõudmisi: pangad 206 000 kr., eraisikud 357 000 kr. Märgata on eraisikute nõudesumma tugevat kasvu võrreldes 1935. a., mil see summa oli 274 000 kr. Et pankade nõudmised on kindlustatud paremini, rahulda-

Oksjonite muutmine või mittetõrjumine 1936. a. — Number of Auctions cancelled or Failed in 1936.

Nõudja. Creditor	Oksjonile määratud talundite arv Number of Farms put up to Auction	Oksjon jäänud pidamata (juhtude arv) Number of Auctions not held	Oksjoni muutmise või mittetõrjumise põhjused (juhtude arv). — Reasons for Cancelling or Failure of Auctions (Number of Cases)				
			Moratorium Moratorium	Nõudja palvel Upon Creditor's Request	Nõudesumma tasumisel Upon Payment of Debt	Ostjate puudusel For Lack of Buyers	Muul põhjusel Other Reasons
Pangad, eraisikud ja mitmesug. asutised. — Banks, private individuals and various institutions	688	454	88	128	158	48	87
Eesti Maapank. — Land Bank of Estonia	241	209	8	67	79	49	6
Üldse. — Total	879	663	91	195	237	97	43

Ka m. a. talundite oksjonite tulemused ei kujunenud lõpptulemused erakreditoritele rahuldavaks, samuti nagu eelmisel aastatelgi. Üksikuid juhtudel ületab müügihind küll nõudmiste kogusumma, kuid üldine tagajärg kujuneb siiski selliseks, et kreditoritel tuli kustutada osa nõudmisest.

Eraoksjonil müüdnud talunditel lasuv võlakoormis oli lõppsummas 825 000 kr. (1935. a. — 761 000 kr.), mis annab talundi kohta keskmiselt 4500 kr. (1935. a. — 4300 kr.), 1934. a. — 6700 kr.). Müüdnud talundite eest pakuti kogusummas 650 000 kr., seega 79% ülesantud nõudmistest. Arvestades ainult lõplikult teostunud oksjonijuhte, kujuneb arvutus kreditoride suhtes järgmiseks: nõudmisi antud üles 593 000 kr., müümisel

takse neid suhteliselt suuremas ulatuses kui eraisikute omi. Pankade poolt ülesantud nõudesummast 206 000 kr. rahuldati 155 000 kr. ehk 75% (1935. a. — 51%). Eraisikute kindlustatud nõudmistest rahuldati 54% (1935. a. 72%), muid nõudmisi 53%, seega sama suures osas nagu 1935. a.

Mõnel juhul omandab kreditor ise oksjonile määratud talundi, s. o. juhtudel, kui teiskordse oksjonil ei leidu muid pakkujaid või kui kreditor pakub ise kõrgemat hinda. 1936. a. pankadele (aktsia- ja ühispankade) jäi kätte 6 talundit, millised olid teiskordse oksjoneil ja jäid pakkujate puudumisel müümata. Edasi omandasid pangad kui kõrgema hinna pakkujad-kreditorid veel 6 talundit ostuhinnaga 30 000 kr., millel

lasus pankade nõudmisi 39 000 kr., peale selle teiste nõudmisi 40 000 kr. Seega kujunesid 1936. a. talundite oksjonid pankadele soodsamaks kui eelmise aasta omad. Otsekohe kustutada tuleb 51 000 kr. ehk 25% vastavast nõudesummast (1935. a. 52%). Pankadele jäi kogusummas 65 000 kr. nõudesumma kattteks 12 talundit eelmisel aastal 81 000 kr. eest 20 talundit.

Talundite müük oksjonil. (Talundite arv.)
Number of Farms Sold at Auctions

	Oksjonile määratud — Put up to Auction	Oksjon muudetud — Auction Changed	Müügile jäetud — Remained on Sale	Müük ei teostunud — Sale not Effected	Müük toimimata — Sale not approved	Müük tühistati — Sale Cancelled	Müüdud — Sold
Eraoksjonid — Private auctions	638	406	232	48	36	37	111
Eesti Maapan- ga oksjonid — Auctions on behalf of Eston. Land Bank	241	160	81	49	8	5	24
Üldse — Total	879	566	313	97	39	42	135

Eelmisel aastal oksjonitel müümata jäänud talundite müük 1936. a. teiskordseil oksjoneil andis veelgi halvemaid tulemusi kui 1935. a. Teiskordsel müügil müüdi 22 talundit ning saadi 70 000 kr. Nõudmisi lasus aga 145 000 kr. Nõudesummast rahuldati 69 000 kr. ehk 47% eelmisel aastal — 56% ülesantust. Võrdluseks olgu tähendatud, et esimeste oksjonite puhul rahuldati 65% nõudesummast.

Maahind talundite oksjoneil
Prices of Land Obtained at Farm Auctions.

Maaturg moodustub ostumüügitehinguist vabal kokkuleppel ning enam-pakkumisel oksjoneil. Vabatahtlikud talundite oksjonid on harukordsed. Oksjonid annavad viimaseil aastail järjekindlalt vähenevat osatähtsust maaturutehingute hulgas. Seega oksjoneil kujunenud maahinda ei saa pidada täiesti kohaseks maaturu-hinnataseme näitajaks. Oksjonil pakutud maahind võib olla mõjustatud mitmest eriasjaolust, kusjuures igakord ei esinegi majanduskaalutlused mõduandvalt. Eidasi tuleb panna tähele, et nähtuste väikese arvu tõttu võivad keskarvud osutada erijuhtudest suuresti mõjustatuiks.

1936. a. talundite oksjoneil osutus maahind suuresti kõrgemaks kui viimaseil aastail (tabel). Üle riigi tõusis keskmine maahind 38%. Tõus ilmneb peagu kõigis mais,

Maahind oksjoneil keskmiselt ha kohta kr. (Pakutud.)

Average Price of Land Realised at Auctions per ha in Kr.

	1936	1935	1934	1933	1932
Viru	133	124	106	122	116
Järva	143	97	87	123	106
Harju	87	84	87	87	85
Lääne	96	81	77	91	88
Saare	111	55	60	59	65
Pärnu	144	104	113	96	111
Viljandi	178	141	118	106	134
Tartu	209	136	167	138	143
Valga	131	190	133	164	157
Võru	169	110	130	115	126
Petseri	164	125	88	132	...
Keskm. üle riigi	155	112	117	124	123

riigi põhja kui ka lõuna osas. Näib, et ka oksjonite hinnaandmestilks avaldub viimase aja maahinna tõusutendents. Sealjuures on huvitav, et keskmine maahind 1936. a. oksjoneil ühtib võrdlemisi hästi mitmeist muist allikaist päritolevate andmetega maahinna kohta, kuna varemmail aastail võis siin märkata lahkuminekuid. Maahinna võimaliku keskmise taseme kohta kogutud kohapealsete hinnangute andmed, ning andmed konkreetsete kui ka kavatsatavate ostumüügi-juhtude puhul kõiguvad kõik 145—155 kr. vahel ha kohta üldpinnast.

	1936	1935	1934
Maahind:	keskmiselt ha kohta		
Oksjoneil	155 kr.	112 kr.	117 kr.
Ostumüügitehinguil	146 "	125 "	124 "
Kavatsatud ostumüügitehinguil	152 "	150 "	— "
Kohapealseil hinnanguil	145 "	131 "	136 "

Toodud arvude kohta peab tähendama, et talundite kui ostumüügiobjektide erinevused ning ostjate subjektiivsed kaalutlused ostu juhul mõjustavad suuresti tuletatud keskmisi. Kuid et siin on tegemist mitmest allikast päritolevate andmetega, ning nad näitavad kõik tõusu võrreldes eelmise aastaga, on kindel, et maahind on viimaseil ajal kerkinud.

	Talundeil, kus oksjonil saadud hind ületas nõude- ¹⁾ summa Kr.		Talundeil, kus oksjoni hind ei ületanud nõude- ²⁾ summat Kr.	
	1935	1936	1935	1936
Keskm. hind oksjonil ha kohta — Average price at auction per ha	170	119	135	109
Oksjonimüüdud talundi võlg keskmiselt ha kohta — Average debt per ha of farms sold at auction	95	72	225	193

¹⁾ Farms where Amount Received Exceeded Claim in kr.
²⁾ Farms where Amount Received did not Exceed Claim in kr.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

TÖÖSTUSE TOOTMISTEGEVUS EESTIS JA VÄLISMAIL.

INDUSTRIAL ACTIVITY IN ESTONIA AND IN FOREIGN COUNTRIES.

Eesti tööstuse tootmistegevus on juba pikemat aega pidevalt väga aktiivne. Juba 1934. a. saavutati majanduskriiseelne tase; 1935. a. ületas suurtööstuse tootmistegevus 1927—31. a. keskmise taseme juba ca 10% ja 1936. a. 24%.

See indeks on koostatud suurtööstuse kohta umbes 50% ulatuses toodangu koguse ning 50% ulatuses tööliste töötundide üldarvu andmeil. Indeksi ülesandeks on iseloomustada toodangu koguslikku liikumist. Ses indeksis on jäetud täiel määral arvestamata kesktööstus ning ehitustegevus. Teatavasti on aga tootmistegevus viimasel ajal eriti elavnenud just ses indeksi arvestamata osas. Nii võiksime tööstuse tootmistegevuse üldist tõusu, kui arvestaksime ka kesktööstuses ja ehituse alal toimunud tõusu, hinnata 1936. a. üle 25%.

Suurtööstuses võib märkida üksikuil aladel erinevat arengu iseloomu. Järgnevalt näeme, et tootmisvahendite alal on tootmistegevus arenenud tublisti jõudsamalt kui tarbimiskaupade alal. Võrreldes 1927—31. a. keskmisega tõusis tootmistegevuse indeks 1. a. 137-le, tarbimiskaupade indeks seevastu vaid 113-le. Ka viimasel ajal on tõus tootmisvahendite alal tunduvalt kõrgem. Võrreldes 1. a. aprilliga on toodang tõusnud tootmisvahendite sektoris üle 20%, tarbimiskaupade valmistamise alal vaid ligi 9%, seega on tõusu vahe ümmarguselt kahekordne.

Vahe aktiivsuse tõusus on kestnud pidevalt alates 1933. a., mil tekkis murranguline pööre peale majandussurutist. Ses mõttes on väga iseloomustavad ka k. a. esimesed kuud:

	1937	1936	+%
Tootmistegevuse üldindeks*)			
Jaan.	130	115	13,0
Veebr.	138	118	16,9
Märts	139	124	12,1
Aprill	140	122	14,8
Tootmisvahendite toodang*)			
Jaan.	147	122	20,5
Veebr.	155	124	25,0
Märts	159	134	18,7
Aprill	161	133	21,1
Tarbimiskaupade toodang*)			
Jaan.	114	109	4,6
Veebr.	122	112	8,9
Märts	121	116	4,3
Aprill	122	112	8,9

Tootmistegevus suurtööstuses.

(Indeksid : 1927—31=100.)

Activity of Large-scale Industries

(Indexes: 1927—31 = 100.)

	1929	1932	1935	1936	Aprill April 1937	±% April 1936 =100
Üldindeks — General index	103	81	110	124	146	+15,4
Tootmisvahendid — Producers' goods	101	89	122	137	167	+21,4
Tarbimiskaupad — Consumers' goods	105	74	99	113	127	+ 8,7
Murrud ja kaevandused — Mines and quarries ind.	112	100	121	163	209	+56,9
Mineraalide töötlemine — Mineral working industry	110	61	108	119	128	+13,2
Metallitööstus — Engineering industry	102	77	109	132	161	+30,1
Keemiaindustri — Chemical industry	58	81	119	140	231	+84,3
Nahatööstus — Leather industry	108	72	119	148	162	+23,3
Tekstiilitööstus — Textile industry	107	81	112	119	137	+12,2
Puutööstus — Woodworking industry	102	83	109	100	133	+14,5
Paberitööstus — Paper ind.	103	98	116	116	128	— 5,1
Poligraafiatööstus — Polygraphic industry	106	90	97	105	116	+10,0
Toit-, maitseain- ja jookide tööstus — Foodstuff, stimul. a. beverage ind.	105	67	82	99	99	— 5,3
Kehakatte- ja pudukaupade tööstus — Clothing and dry-goods	94	108	189	202	340	+27,4
Elektrijaamad — Electric power plants	108	114	152	179	189	+10,7

Tuodud vahakordi põhjustavad kõigepealt suurtööstuses viimasel ajal pidevalt arenevad silmnähtavad struktuursed muutused, teisalt aga tarbainete hindade kujunemine ning kehavõitu 1936. a. põllumajandussuuk. Tootmisvahendite indeksi erakordset tõusu on mõjutanud peamiselt põlevkivitööstuse viimase aja kiire areng. See on kaudselt mõjutanud ka teisi alasid, eeskätt tegevust masinaehituse ja ka ehitusmaterjalide valmistuse alal.

*) Indeksid standard-tööpöevade arvuga — 25 päeva kuu kohta.

Tarbimiskaupade tootmise alal on tootmistegevust ilmselt pidurdanud pidevalt tõusvad põllumajandussaaduste hinnad. Elatusmaksumuse indeksi kohaselt oli toitainete hindade indeksi kujunemine järgmine (1927—31 = 100):

	1927	1936	1935
Jaanuar	88,7	76,7	67,8
Veebruar	88,9	78,5	70,0
Märts	88,3	79,5	69,5
Aprill	86,9	79,6	69,5
Mai	85,3	79,7	68,4

Võrreldes 1935. a. esimeste kuudega, mil hinnad olid madalseisus, tõustes juba 1. a. 14%, ületasid nad k. a. 1935. a. seisuga jaanuari—mai keskmiselt 27%. Võrreldes 1. a. kallineid toitained tänavu 11,2%.

Olulisel muutusel toitainete hindades on kahtlemata põhjustanud struktuurseid muutusi leibkondade büdžetis. Suurenevate tootlustulude tõttu on pidurdatud tööstuskaupade tarvitus, mis omakorda pidurdab ka tarbimiskaupade tootmist tööstuses. Peale selle 1936. a. kehva põllumajandussaaagi tõttu vähenes tänavu esimesil kuul põllumajandussaaduste tööstuslik töötlemine. Nii vähenes tööliste arv ainuüksi tapamajade ja konservitööstuse arvel 1. V k. a. võrreldes 1. a. üle 300 isiku võrra. Üldiselt näeme aga ka tarbimiskaupade alal tootmise tõusu, mida võimaldab töömahu suurenemine ning koos majandusaktiivsuse tõusuga suurenenud majanduskäive.

Üksikute tööstusharude aktiivsuses ja üksikute kaupade toodangus võib märkida veel suuremaid lahkuminekuid kui tootmisvahendite ja tarbimiskaupade tootmise alal. Tänu põlevkivitööstuse erakordsele arengule, on toodangu tõusu poolest esikohal keemiätööstus, kus tähtsuse poolest on esikohal põlevkiviõlitööstus. Tublisti on tõusnud ka kunstsarvetoodang. Keemiätööstuses ületas tänavune toodang aprillis nulluse 64%. Aprillis tõusis põlevkiviõlitoodang juba 9,2 tuh. tn-le eelmise aasta 4,5 tuh. tn vastu. Põlevkivi toodeti k. a. aprillis juba 93,3 tuh. tn eelmise aasta 53,8 tuh. tn vastu. Ka turbatööstuse arvel on mäetööstuses laienenud tegevus koos kavakindla kütteprobleemi ümberkorraldamisega. Üldiselt ületas mäetööstustoodang aprillis 1. a. üle 55%.

Mineraalide töötlemise alal on koos elava ehitustegevusega tõusnud toodang kõigil aladel. 4 esimese kuu andmeil tõusis tsemenditoodang ligi 30%, mida soodustas arvatavasti ka tsemendihinna alandamine. Tööliste töötundide üldarvu järgi tõusis tootmistegevus telliskivi- ja savitööstuses ca 25% ning klaasitööstuses ligi 20%.

Metallitööstus on aktiivsuse tõusu poolest kolmandal kohal. Siin on koos tõhusa investeerimistegevusega elavnenud tegevus peamiselt masinaehituse alal. Masinaehituses, mis mõned aastad tagasi — ka eelmise kõrgkonjunktuuri-aastail — kiritses alatist turupuuduse tõttu, on tootmistegevus tõusnud võrreldes 1927—31. a. keskmisega enam kui kahekordseks. Ka 1. a. võrreldes k. a. 4 kuu keskmiselt on masinaehituse tänavune aktiivsus tugevam ca 40%. Tublisti on elavnenud ka elektrotehnika-tööstus. Pisut suurenenud on tegevus ka riiklikes raudteetehases ja remonttöökodades. Vaid laevaehituse alal on tegevus pisut nõrgenenud.

Vähemast aktiivsuse tõusu osutavad tarbimiskaupu valmistavad alad, nagu nahatööstus (k. a. aprillis võrreldes 1. a. sama kuuga tõus 23,3%, tekstiil- (12,2%), poliigraafia- (10%) ning kehakatte- ja pudukaupadetööstus (27,4%). Kehakatte ja pudukaupadetööstuses on asutatud juurde uusi ettevõtteid; ka olevad ettevõtted on suurendanud tegevust. Tegevuse laienemise tõttu on osa ettevõtteid kantud üle kesktööstusest suurtoöstusse, mistõttu sisuliselt on tõus ses rühmas alla 27%.

Toit-, maitseainete- ning jookide tööstuses on tagasiminekut põhjustanud peamiselt tegevuse vähenemine tapamajades ja lihatööstuse alal. Suurenenud välismaise puuvilja tarvituse tõttu on tegevus vähenenud ka šokolaaditööstuses ja maiustiste valmistamise alal 4 kuu keskmiselt ca 7%. Ka šokolaadi ja kompvekkide väljaveo kahanemine, mis aasta esimesel veerandil ulatus ca 25%, põhjustas teatud tagasiminekut toodangus.

Tekstiiltööstuses on seisund üksikuil erialadel teravalt lahkuminev. Puu-

villatööstus, mis majanduskriisiaastail kannatas välisturgude kaotuse tõttu kõige enam, saavutas k. a. aprillis juba peagu majanduskriisielese (1927—31. a. keskmise) taseme. Villatööstus töötab küll eelmise kõrgkonjunktuuri (1927—31. a. keskmise) seisundiga võrreldes umbes kolmandiku võrra suurema koormisega, ent võrreldes 1. a. võib märkida tagasiminekut 4 esimese kuu keskmiselt ca 7%.

Linatööstuses on seisund parem mullusest. Ka siin ületab tootmistegevus 1927—31. a. keskmise ca 20%.

Suurim toodangu tõus on leidnud aset tekstiiltööstuses ettevõtteis, millised valmistavad mitmesuguseid sega-tekstiiltooteid — trikoo- ja pudukaupu, kergemaid naiste kleidiriideid segamini mitmesuguseist tooraineist jne. Nende kaupade toodang on kasvanud võrreldes 1927—31. a. keskmisega enam kui neljakordseks. Kodumaise toodangu nende kaupade alal on meie turult tõrjutud väga suurel määral välja välismaise päritoluga kaubad. Sel alal on toodang nähtavasti juba jõudnud haripunkti, kuna on tekkinud juba raskusi nende kaupade turustamisel.

Paberitööstus töötab juba pikemat aega täiskoormisega ning väike tagasimineku k. a. aprillis on arvatavasti juhuslik ning ajutine iseloomuga.

Viimase aja tööstuslik areng õigustab tundma sellest täielikku rahuldust. Eesti tööstuse arengu edukus saab meile enam mõistetavaks rahvusvahelisel taustal. Üle vaate sellest annavad järgnevad arvud ja joonis:

Toodanguindeks (1929 = 100)

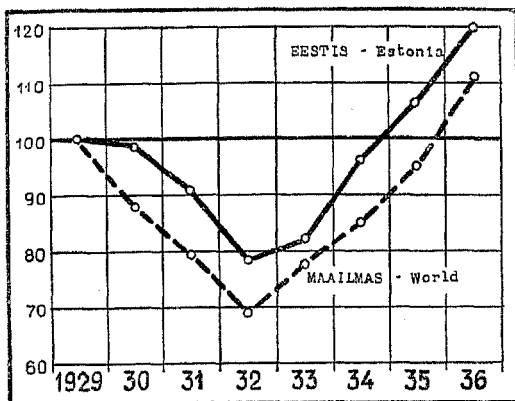
	Maailmas	Eestis
1936	110,5	120,0
1935	95	106,4
1934	85	96,4
1933	77,5	81,9
1932	69	78,9
1931	79,5	90,8
1930	88	98,7
1929	100	100

Kuigi Eesti tööstustoodang on liikunud üldjoonis rõõbiti maailma tööstustoodanguga, on eesti tööstus kogu vaadeldava aja vältel olnud siiski tootmise ulatuse suhtes

soodsamas seisundis ja on seda ka praegu. Toodust näeme ühtlasi, et maailma tööstustoodang ületas 1936. a. juba 10,5% eelmise kõrgkonjunktuuri taseme. Tõsi, sellist arengu kujunemist on tugevasti mõjutanud väga tõhus relvastumine. Suhteliselt elanike arvule ei ole tööstustoodang maailmas jõudnud siiski veel 1929. a. tasemeni.

Tööstustoodangu indeksid (1929 = 100)

Indexes of Industrial Production (1929 = 100).

Toodangu kujunemise poolest võime tähtsamad tööstusmaad ositada kolme rühma. Suuremat toodangu tõusu, võrreldes 1929. a., on Rahvasteliidu andmeil saavutanud NSVL, kus toodang on kasvanud ligi 4-kordseks, seejärel Jaapan (toodanguindeks 1936. a. keskmiselt 152, 1929 = 100) ja Kreeka (139). Toodangu tõusu poolest järgnevad neile Inglise ja Balti merd ümbritsevate riikide rühm. Toodangu tõusu neis riigis iseloomustavad järgnevad arvud:

Toodanguindeks (1929 = 100)

	Kuu	1937	1936	+%/o (1936. a. vastav kuu = 100)
Soome *	Märts	141,7	125,8	12,6
Rootsi "	"	137	125	9,6
Taani "	"	136	127	7,1
Eesti "	"	129	120	7,2
Inglise **)	Veebruar	128,1	112,4	9,5
Norra "	"	127,7	116,6	9,5

Toodangu arengu poolest kuulub nende riikide rühma ka Tšiili, kelle tööstustoodan-

*) 1935. ja 1936. a. detsembri võrdlus.

***) 1935. ja 1936. a. viimase veerandi võrdlus.

gu indeks tõusis k. a. märtsis 130,2-le. Kõik mainitud riigid kuuluvad nn. sterlingbloki rühma, kes umbes ühel ajal Inglisea loovutasid oma vääringu kullastandardilt. Need on saavutanud ka ligilähedalt võrdseid majandustulemusi.

Tähelepanuväärt tulemusi on saavutanud viimasel ajal ka Saksa, kus tööstustoodang ületas 1936. a. juba 1929. a. taseme (indeks 106,3). L. a. veebruarist k. a. sama kuuni tõusis Saksas tööstustoodang ca 15%. Lähedalt sama tõusu saavutas tööstuse alal umbes samal ajal ka Soome.

Teisalt näeme aga majanduslikult väga tähtsaid maid, kus tööstustoodang oli l. a. veel võrdlemisi madal. Siia rühma kuuluvad ka maad, kes harrastasid veel kuni l. a. sügiseni sterlingblokimaille vastupidist väär-

ringupoliitikat. Toodangu arengut neid mais iseloomustavad järgnevad andmed:

Toodanguindeks (1929 = 100)

	Kuu	1927	1936	+%/ (1936. a. vastav kuu = 100)
Kanada	Märts	96,1	82,6	16,3
USA	"	99,2	78,2	26,9
Belgia	Veebruar	86,7	80,9	7,2
Tšehhoslovakkia	"	92,1	73,7	25,0
Austria	"	94	84	11,9
Poola	"	83,9	68,8	21,9
Holland	Märts	92,6	69,8	32,7
Prantsuse	"	74,6	72,4	3,0

Nagu nähtub, saavutas enamjagu neist maist lähema 12 kuu kestel, mis aja kohta andmed olemas, tööstuse alal suurt edu. Erandiks on vaid Prantsuse, kus tööstuse aktiivsus oli võrdlemisi nõrk ja toodangu tõus võrreldes teiste maadega üsna väike.

LAEVANDUS

PRAHITURG. — FREIGHT MARKET.

Laevade prahiturg kahel viimasel nädalal kuni 23. VI oli endiselt kõrgel tasemel. Iseloomustavaks nähtuseks mai teise poole ja juuni prahiturul oli, et Euroopa vedudel, eriti arvatud kaasa Balti ja Valgemere metsavedu kui ka osalt sütevedu, tõusid prahtid tunduvalt, kuna üleokeani-vedudel hinnad kas püsisid või näitasid ajutisi kõikumisi allapoole. Seda nähtust iseloomustab kõige selgemalt ka mai prahtide indeks, mis oli „Lloyds List'i“ arvutusel järgmine (1923 = 100):

	mai 1937	apr. 1937	mai 1936
Euroopa vedud	124,1	117	70,1
P.-Ameerika	107,9	103,4	69,9
L.-Ameerika	112,7	109,7	69,2
I.-India ja Aafrika	142,5	137,4	76,8
Vaik. Ook. ja Austr.	107,8	104,3	60,8
Üldindeks	119,0	114,4	69,4

Viljaveoturg näitas viimasel kahel nädalal lõdvenemist, kuna viljaoste oli vähem. Seetõttu alanesid hinnad La-Platast eelmise 34/-35/- asemel St. Lawrence /-pp. U. K. baasisel esiteks 32/- ja lõpuks kuni 30/-31/-. Sama nähtus ilmus ka Kanada vedudel, kus prahtid langesid eelmise 3/-lt 2/9 per qr. U. K. sadamaisse. Austraaliast oli

tehinguid vähe ja hinnad näitasid vastavalt lõdvenemist.

Teisist üleokeani trampvedudest lange-sid hinnad suhkruveol Kuubast Inglise eel-mise 26/- asemel 25/-le. Kuid vanaraua-vedu P.-Ameerikast Inglise toimus eelmis-te hindade juures 25/6 Inglise prii lossimi-sega. Sütevedu La Platasse Bristoli ka-nalist toimus 14/-14/- vahel. Riisiveol Indiast näitasid hinnad väikest alanemist.

Vahemere ja Aafrika trampvedudel pü-sidid hinnad eelmisel tasemel, lõpupoole väi-kese tendentsiga allapoole — umb. 1/- võr-ra. Süteveol Bristol kanalist Aleksandrias-se maksti 14/6—14/—, Haifasse 15/—, L.-Itaaliasse 12/6—12/9, L.-Vahemerre 13/—. Sü-teveol Newcastlest Madeirale maksti 14/6—15/—, Aleksandriasse 15/—15/6, Bristoli ka-nalist Lissaboni 13/6—13/, Bordeaux 10/—, Roueni 7/—7/6, Danzig'ist Buenos Aires'i 19/—18/—. Tagasivedudel Mustast merest maksti metallimuldadest Poti (Antverp. 17/—16/-, Setubalist Roueni 12/-, Huelvast Rotterdami 11/—10/6, Tunisist Rotterdami 12/—. Mullapähklite eest maksti juuni laa-dimisel Saloumist Antverp. 45/—, Dunkirki 47/—.

Balti/Valgemere metsavedudel hinnad veelgi kõvenesid, ületades Valgest merest Inglisse miinimumhinnad 25/— kuni isegi 37/6 per std. või std., Soomest 20/—27/— üle miinimumi. Üldse tuli nähtavale puudus metsaveo tonnaazist, kuma suuremad laevad on kinni teistel vedudel. Iseloomustavaks on seejuures, et suuremate laadungite eest maksti sama hinda, mis väiksematest. Alla 300 std. laevadele oli ikka veel raske saada vastava hinnaga laadungit.

650 Std. DBB Arhangel/Portishead	87/6	juuli
412 Std. DBB Brahestad/Hull	65/—	juuli
1000 Std. DBB Arhangel/Manchester	84/3	juuli
1500 Std. pulp. Arhangel/Calais	75/—	juuli
		prfi laadim. ja sad.-maksud Arhangelis.
1000 Std. props. 1/2 kohta Jacobstad/Blyth	58/6	juuli
525 Std. props. Riia/Hull	52/9	juuli
390 Std. Trangsund-Koika/Sharpness	67/6	juuli
300 Std. Arhangel/Torquay	92/6	juuni
1200 Std. L.-Soome/Rouen	58/6	juuni
1200 Std. Arhangel/Calais	75/—	juuni
S e e d :		
2100 tn Newcastle/Mantiluoto	8/3	juuni
3000 tn Newcastle/Kopenhaagen	7/3	juuni
2600 tn Glasgow/Hango	8/3	juuni
1800 tn Goole/Halden	9/6	juuni

Süteveol Balti merre kõvenesid hinnad veelgi, kuna eelmiste madalate hindadega kõrgete metsaveohindade juures on laevadel kasulikum sõita ballastis. Üldiselt maksti Inglise E. C. sadamaist Taani 7/—8/— per tn. ja sise-Balti merre 8/—10/— per tn.

Ajalepingulaevade järele oli endiselt suur nõudmine püsivate hindade juures. 6000—8000 tn. laevadest maksti üksikult reisu-delt 8/—8/6 per tn. ja pikemaks ajaks keskm. 7/6 per. tn. Väiksemaist, 2000—3000 tn., laevadest maksti kuni 10/—11/— per dw. tn. 5/6 kuu peale prahtimisel.

Toome järgnevalt mõned viimase aja metsa- ja süteprahid P.-Euroopa vedudel:

Laevade punkrisüte hinnad 15. VI 37:

Punkrisüte hinnad ametlike hindade järgi:

Koht	Sort	Hind š/tn.
London	Durham U. S.	29/—
Cardiff	Good Throughs	24/—
Leith	Navigat. U. S.	20/—
Newcastle	Best Bunker	22/—
Humber porto	B.S.Y. W. Steam	20/—
Danzig/Gdynia	Sileesia	16/6
Gibraltar		37/6
Antverp.		22/—
Rotterdam		22/—

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Vöiturul ei olnud märgata erilisi muudatusi võrreldes eelmise nädalaga. Inglise turul loodeti nädala algul hindade tõusu. Suuremate saadetiste sissetulekuga jäi aga see tulemata, arvatud välja mõned erandid; küll võis aga panna tähele hinnalangust teiste sortide juures.

Manchesteris, kuhu läks suurem kogus meie võist, noteeriti meie võihinnaks 109—111 š cwt, läti 109—111 š, soome — 111—114 š, rootsi — 111—114 š ja taani — 116—119 š cwt. Londoni hinnad olid pisut madalamad, näiteks noteeriti seal taani võid 115 š cwt.

Saksa turul oli või enam-vähem kindlas hinnas, kuigi oma maa toodangud on viimaste

nädalate kuuma ja kuiva ilma tõttu läinud tagasi.

Sõltuvalt välisturgude endisest seisundist jäi ka Tallinna noteering 28. juunil eelmise nädala tasemele, s. o. 146 s kg arvatud ärasaatejaamas. M. n. veeti Eestist välja 352,5 tn võid eelmise nädala 221,8 tn vastu. Väljaveetud võist läks Inglisse 294,9 tn, Saksa 57,6 tn.

K. a. algusest senini on võid veetud välja 4 806,0 tn, eelmisel aastal samal ajal 3 951,4 tn, seega ületab k. a. väljavedu m. a. samaegse väljaveo 21,6%-ga.

Siseturul jäid võihinnad enam-vähem püsima eelmise nädala tasemele, arvatud välja mõned väiksemad erandid.

M. n. maksus või siseturul s kg:

Tallinnas	lauavõi 155—160 s.	köögivõi 135—150 s.
Tartus	165—175 „	125—145 „
Pärnus	155—160 „	130—140 „
Narvas	160—170 „	135—145 „
Paides	170 „	120—140 „
Paldiskis	175 „	125—140 „
Valgas	160 „	113—150 „

**PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU.
EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS**

	Nädalas.		1937. a. 1.1 kuni 27./VI	1936. a. 1.1 kuni 28./VI	1935. a. 1.1 kuni 30./VI
	21./VI— 27./VI 1937	14./VI— 20./VI 1937			
VÕI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	362,5	221,8	4806,0	3951,4	4211,7
Sellest:					
Saksa	57,6	148,3	1700,7	1634,6	1533,3
Inglise	294,9	73,5	2929,8	2218,8	2393,5
MUNAD <i>(tuh. tk.) — Eggs (1000)</i>	1566	1224	13209	15779	20241
Sellest:					
Inglise	306	72	1667	9175	14681
Saksa	1260	1030	11560	3070	2600
PEEKON <i>(tonni) — Bacon (tons)</i>	—	37,5	952,6	1066,7	1195,9
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	—	30,6	4014,1	5451,1	3913,9
Sellest:					
Inglise	—	—	1576,4	2403,6	2883,2
Belgiasse	—	—	201,5	231,3	70,3
Soome	—	30,6	274,0	447,0	134,9
Saksa	—	—	1255,5	750,3	757,7
Prantsusse	—	—	522,1	1475,7	10,3

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Hooajaline lõdvenemine peekoniturul, mis kestis kuu aega, katkes ja leidis aset taas turuseisundi kõvenemine. Eesti peekoni kõrge-ma sordi noteering Londonis tõusis 5 š tsntn 84 š-le tsntn. Kuid siiski on praegune noteering veel 1 š võrra madalam m. a. seisust ehk

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Kuna pühade tõttu kõikusid tapaloomade ja lihahinnad ebakindlalt, jäi noteering eelmise nädala piiresse.

Liha maksus suuril pullidel 50—52 s, keskmisel 48—50 s kg.

Eluskaaluhind 30—32 s kg.

Väiksemad pullid ja mullikad: ram-musad 45—48 s kg. Eluskaaluhinnad 22—26—29 s kg.

4 š 1935. a. seisust samal ajal. Madalam hin-natase on tingitud suurenenud peekoni sisse-veost, eriti Kanadast, kust sissevedu ei ole piiratud. Seega kujunes 5 kuu sissevedu 2 949 000 tsntn 2 685 000 tsntn vastu 1936. a. ehk 2 926 000 tsntn 1935. a. Peekoni sisseve-du Inglise ületab seega tunduvalt eelmise aasta ja koguni ka 1935. a. sisseveo. Ka väär-tuselt on peekoni sissevedu suurenenud, tõus-tes 12 milj. £-le 10,9 milj. £ vastu eelmisel aastal või 11,4 milj. £ vastu 1935. a.

Vaatamata suurenenud sisseveole ei ole vä-hendatud uut peekonikvootet, kuid uus kvoo-te määrati seekord ainult kahe kuu peale 813 047 tsntn, sellest on Eesti osa 6 096 tsntn. See võimaldab meil saata välja peekoni nä-dalas endiselt 762 tsntn.

Lühema tähtajaga kvooti määramine oli tingitud ebaselgest olukorrast. Ühtlasi on oodata Kanada peekoni pakkumispinge lõdve-nemist suvekuul.

M. n. tapeti eksporttapaajades pühade tõttu ainult ca 600 siga 1223 sea vastu eel-misel nädalal. N.-Venesse saadeti 233 elus-siga ca 25 000 kr väärtuses. Kogusummas on saadetud senini uue lepingu alusel 1874 siga ca 200 000 kr väärtuses.

Peekonsigade noteeringud jäid k. n. muu-tusetata. Eksporttapaajad maksavad peekon-sigade eest endiselt järgmisi hindu:

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—70 kg	93	88	82	Sise-
55,5—59 „	88	84	78	туру-
72,5—75 „	88	84	78	hinnad
75,5—80 „	84	80	77	

Ühtlasi jäeti endiseks ka elussigade noteering, s. o. 65 s kg, kusjuures eluskaalu alam-määraks peab olema vähemalt 105 kg.

Lehmaliha nuumatuil 47—53 s, kesk-misel 35—40 s ja lahjadel 30—35 s kg. Elus-kaalu järgi maksusid lehmad 14—21—32 s kg. Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb lihakilo hin-nale arvata naha ja pudemete arvel juurde pullidel 8—11 s ja lehmadel 10—12 s.

Vasikate pakkumine keskmine. Nõud-mine väike. Tapetud vasikad maksusid; nuu-

matud 65—75 s kg, keskmised 50—65 s, lahjad 40—45 s kg, elusvasikad 25—40—45 s kg. Lambaid turul rahuldavalt. Nõudmine väike. Tapetud lambad ilma naha ja pudemeteta maksusid; nuumatud 55—60 s, keskmised 50—55 s ja praak 35—45 s kg, eluslambad 30—32 s kg.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunaturg muutus m. n. kindlamaks, mida põhjustas tarvituse suurenemine ning väiksem munade kokkutulek turgudele. Saksa läks m. n. 1 260 000 muna. Sealset turul võis panna tähele oma maa toodangute langust ja kohapealse suurema tarvituse tõttu hindade kõvenemist. Käsikäes suvitushooaja algusega on palju linlasi siirdunud maale; algava heinateo hooaja tõttu on ka maa omatarvitus suurenenud, mistõttu Saksa sisemaa munade juurdevool turgudele oli väiksem kui varemäl nädalal. Samuti on väliskanamunade juurdevedu m. n. võrdlemisi tagasihoidlik. Seepärast võib arvata, et kindlam seisund kanamunaturul plisib ka k. n. Külmutusmajadesse minevate munade arvu on vähendatud, kuna tagavarad külmutusmajades ületavad praegu eelmiste aastate taseme. 1934. a. jäeti külmutusmajadesse talviseks tagavaraks 275 milj. muna, 1935. a. 360 milj. muna ja 1936. a. 510 milj. muna. K. a. senini on külmutusmajadesse jäetud munade arv üle 300 milj.

Inglises on kanamunade turuseisund sisemaa-munadele eriti kindel, kuna nende juurdevedu on läinud tagasi, mistõttu on tõusnud ka hinnad. Välismaiste munade sissevedu on küllalt tähelepanдав, kuid sealjuures on ka nõudmine elav. Eriti oli nõudmine elav väiksemate sortide järele. Nor-

Eksportlambaliha-hind 85—90 s kg, eluskaaluga 39—41 s kg fr. saatejaam.

Sigade pakkumine ja nõudmine keskmise. Tapetud sead maksusid: noored ja peekonkaalulised 82—85 s, lihasead 75—80 s ja rasvasead 78—80 s kg. Elussead 63 s kg.

Nahahinnad endised.

maal- ja suuremate sortide järele oli nõudmine tagasihoidlikum.

Taani munad olid välismaisist parimas hinnas ja neid noteeriti 6 penssi kõrgemalt kui hollandi mune. Hollandi viimaste saadetiste hulgas oli palju nõrga kvaliteediga mune, nagu kaebavad importfirmad. Meie mune on Inglise turul vähe. M. n. läks Inglise 306 000 tk.

Tšehhoslovakkias oli nõudmine välismunade järele võrdlemisi tagasihoidlik. Nõudmise kattis peagu täielikult sisemaine pakkumine. Külmutusmajad on vastuvõtu konservimiseks enamuses lõpetanud, milleks kasustati peamiselt välismaisi mune.

Sõltuvalt välismaisest turuseisundi paranemisest kõvenes ka Tallinnas noteeritud kanamunahind. Nädal varem noteeriti Tallinnas 1 kg kanamuna hinnaks 44 s, tõustes m. n., s. o. 25. juunil, 48-le kg franko kogumispunkt.

Koos riikliku juurdemaksuga makstakse tootjale 60 s kg franko kogumispunkt, see vastab 60 gr eksportmunade eest 38 s kümme ehk 7,6 s paar, 50—60 gr eksportmunade eest 34 s kümme ehk 6,8 s paar.

Siseturu hinnaks noteeriti 50—60 gr raskuste munade eest 27 s kümme ehk 5,4 s paar ja alla 50 gr raskuste munade eest 23 s, kümme ehk 4,6 s paar.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris piimahindadeks 28. juunil s. a. möödunud nädala kohta Tallinnas endised hinnad, s. o. I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11 senti liiter ja müügil piimatööstustele 10 s l; II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 10 s l ja müügil piimatööstustele 9 senti liiter. Piima järele on praegu nõudmine elav. Vaid paar vilumat ilma pidurdasid veidi piimaläbikäi-

ku, kuid ilmade uuesti soojenedes tõusis see endisele tasemele ja hind püsib.

Jäämääruse kehtimahakkamisega 1. juunist peab igas piimakaupluses olema jahutuskapp või mõni jääveenõu piima alalhoiduks külmalt. Nüüd on juba selgunud selle nõudmise vajalikkus ja ühtlasi ka kasulikkus. Piimatarvitajad saavad head, külma piima kogu päev, kuna varem juba enne lõunat talust külmalt kohaletoodud piim

soojaks läks ja varsti ka müredaks muutus, nii et seda sai tarvitada vaid hapendatult. Kauplustel on jääkappidest kasu ka muude toitainete alalhoiul, nii et jahutusruumi muretsemisega kauplusse ei saa

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Kuna tähtsamaist teraviljakasvatustest halvenevad seal valitsenud põua tõttu saagiväljavaadete teated, on teraviljaturul märgata uut elavuse tekkimist ja turuolukorra paranemist.

Prægustele hindade kujunemistele on iseloomustuseks asjaolu, et hindade paranemine teraviljamüügiks tootjais mais on märksa suurem kui Euroopa turgudel. Lahkuminekut põhjustab peamiselt Kanadas ja P.-Am. Ühendriiges seninivalitsenud heade saagilootuste järsk tagasimine ning hindade langusel muretsesud suured tagavarad Euroopa siseseoturgudel.

Kuna viimane teraviljahindade langus riivas ainult toiduviljahindu, püsivad söödaviljade hinnad juba kauemat aega enamvähem ühtlasel tasemel peale maisinoteeringute Chi-

caritajad mitte ükski paremat piima, vaid ka teised toidained seisavad kauemini värsked ning on seega ostes kõrgema väärtusega.

cagos, milline liikus ühtlaselt rukki- ja nisuhinna muutusega.

M. n. noteeriti tähtsamail teraviljaturgudel järgmised hinnad kr kv kohta (sulgudes eelmise nädala noteeringud):

Rukis: Chicago 12.47 (11.99), Winnipeg 17.36 (16.51), Hamburg (La Plata) 18.67 (18.89).

Nisu: Chicago 15.29 (14.69), Winnipeg 17.10 (16.28), Hamburg (Manitoba I) 19.20 (18.80), Liverpool 17.29 (17.33).

Mais: Chicago 17.10 (16.27), Rotterdam 9.94 (10.14).

Argentiina kaerahinnaks noteeriti Hamburgis 11.19 kr kv ja odral 13.75 kr kv, mis on eelmise nädala noteeringust madalam kaeral 11 s ja odral 37 s.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

K. n. algul hakkas ilmuma turule juba suuremal arvul maasikaid. Nende hind püsis aga küllalt kõrgele, sest kaubanõudmine oli elav. Märkida tuleb veel, et linnade ümbrusest müügiletoodud maasikaist maksti palju kõrgemat hinda kui Petserimaalt sisetoodud maasikaist, millised olid ka kvaliteedilt palju nõrgemad.

Ilusaist, suurist ja kloppimata maasikaist maksti Tallinna turul 100—120 s kg, kuna halvema kvaliteediga ja kloppunud Petserimaa maasikaist — vaid 50—60 s kg. Heas hinnas püsisid ka metsamaasikad. Neist maksti 70—75 s kg.

Tikrite hind näitas m. n. lõpul isegi väikest tõusu: neid müüdi juba 30 s kg, kuna m. n. algul 20 s kg. K. n. algul suurenes veidi tikrite pakkumine ja tavaliseks hinnaks kujunes jaemüügil 25—28 s kg. Esmakordselt ilmus turule ka mureleid — 2—2,5 kr kg.

Nädala keskel või lõpupoole on loota mustikate turuleilmumist, kuna metsades on tikrikud mustikad juba täiesti küpsed.

Keeduviljaturul langes salatihind Selle kg-st maksti Tallinna turul 30—50 s. Kurkide hind langes järsku. Keskmise suurusega kurkidest maksti seal 10—15 s tk eelmise nädala 20—25 s vastu. Pisut alanes ka tomatihind. Tomateid oli võimalik osta Tallinna turult juba 130 s kg. Nõudmine nende järele oli siiski veel väike. Hinnas püsis lillkapsas. Paremate lillkapsapeade eest maksti isegi üle 60 s, väiksemaid ja halvema kvaliteediga lillkapsapäist juba 10 s. Esmakordselt ilmus müügile hernekaunu — 75 s kg. Värskeid kaalikaid müüdi Tallinna turul 12—15 s tk, ja värsket peakapsast 50 s kg. Kollaseist türgiubadest maksti 2 kr kg ja värskest porgandist 10 s kimp Redisekimbust maksti endiselt 5 s ja võiredisekimbust 15 s. Pinatid müüdi 50—60 s kg, sellerit 5 s tk, ja peterselli 1 s tk. Õunasaak kujuneb meil sel aastal võrdlemisi heaks. Ka Soomes on loota head õunasaaki. Neil põhjusil võib arvata, et õunahind eeloleval sügisel — eriti aga suvel — sügisel — kujuneb võrdlemisi mõõdukaks.

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. veeti välja kala ja kalakaupu 44 700 kg, sellest koha 27 800 kg, haugi 2100 kg, angerjat 13 800 kg, latikat 500 kg, lõhet ja iherust 300 kg ning kalakonserve 200 kg.

Koha, peamiselt Pärnu lahe toodangust, läks Rootsi 17 000 kg, Poola 6 700 kg, Saksa 2 900 kg, Tšehhoslovakkiasse 1 000 kg, Prantsusse ja Šveitsi 200 kg.

Kohast maksti rannikul 60 s kg.

Haugi veeti välja Prantsusse 1 750 kg.

Angerjat läks eluskalana Inglisse 11 000 kg ja värskena kastides jääpakendis Saksa 2 800 kg.

Angerjas maksus rannikul 90—95 s kg.

Latikat läks Soome.

Siseturu-kaubanduses arenes tegevus nõrgalt, sest Tallinna kui ka Tartu turul oli värsket kala müügil vähe ja soojade ilmade tõttu kaubakvaliteet nõrk. Tallinna turul puudusid mitmed sisevete kalasordid — latikas, särg, haug ja t., kuna Tartu turul ei olnud müügil merevete kalasorte. Elavamalt nõuti Tallinna turul ainult rannikuvete ahvenat, millest maksti kuni 50 s kg-st. Lähemaist rannikvetest toodud ahvenad tulevad turule hommikul elusvärskena; kui kaup lebab aga müügilaua mõned tunnid, kaotab ta palju väärtusest.

Tallinna turule tuli müügile ka mõnesid lõhesid ja iherusi. Lõhi maksus 275—300 s kg, iherus (merefõrell) 125—150 s kg.

Räimekaubandus arenes keskmiselt. Värsket räime tuli Tallinna turule müügile lähemaist rannaküladest ja saartelt päevas keskmiselt 3000 kg. Nädala kestel oli räimehinnas suuri kõikumisi. Enne pühi suurenenud nõudmise tõttu maksti räimest 20—25 s kg; pärast pühi nädala lõpul 12—15 s kg.

Vormsi saare rannikvete ja Muhu väina räimesaagi vähenemisega jääb Haapsalu kalasadama räimekaubandus järjest vaiksemaks. Kauba vähesuse tõttu räimehinnad kallid — 60—100 s dkl.

Lestamüük elav. Lesti toodi müügile peamiselt Hiiumaa rannikvetest kogusummas 7000 kg. Kaubakvaliteet keskmine.

Müük arenes võrdlemisi rahuldavalt hinnaga 25—30 s kg. Lähemate rannikvete lesti müüdi 30—40 s kg.

Turski müügil rohkesti, hea kvaliteediga, hinnaga 13—15 s kg.

ÕIENDUS: Majandusteade nr. 24 lk. 420 teisel veerul punkt 1. 3. rida lõpust tuleb lugeda: võikvaliteet tavaliselt kõrgem.

INFORMATSIOONIOSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,
23. juunil 1937. a.

AKTIIVA

PASSIVA

1. Kattvara: — Reserve:		1. Põhikapital — Capital	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	34 191 000,—	2. Tagavarakapital — Reserve Fund	908 496,77
välisraha	15 887 594,08	3. Jooksvad kohustused: — Current Liabilities:	
2. Vahetusraha — Subsidiary Ctn.	1 273 166,53	a) pangatõed liikval	44 508 948,—
3. Sisevekslid: — Home Bills:		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	9 809 602,30	valitsuse	27 060 705,27
põllumajandusl.	2 439 300,33	pankade	6 163 348,03
metsatööstusl.	10 489,01	teised	1 884 352,37
4. Laenud: — Loans and Advances:		4 Muud passivad — Other Liabilities	9 728 504,09
valitsusele	—		
teistele*)	10 456 609,64		
5. Kinnis- ja vallasvara — Immovable			
Property and Equipment	3 387 905,71		
6. Muud aktiivid — Other Assets	17 689 230,45		
	95 239 355,03		95 239 355,03

Kattvara vahetuse jooksvate kohustustega: } 62,91 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 681 636,22.
Includes Ekr. 1 681 636,22 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LEEDU. Leedu majandus 1937. a. — *Economic Conditions in Lithuania, 1937.*

Üldine seisund. Võrreldes leedu majandusseisundit esimese 4 kuu jooksul m. a. alguga, on tunduvalt märgata põllumajandussaaduste ja mõningate tööstussaaduste hindade tõusu. Põllumajandussaaduste hindade tõus tasakaalustas osaliselt põllumeeste vähenenud tulusid väiksemast viljamüügist. Tööstussaadusist on tõusnud peamiselt ehitusmaterjalide hinnad, nimelt raual ja raudeseemil ning metsamaterjalil.

Arvestades toorainete hindade tõusu, on tööstus ja osalt ka kaubandus püüdnud luua endale suuremaid kaupade tagavaru. Kuna aga tarvitajate ostujõud ühenduses hindade tõusuga on vastavalt vähenenud, ei ole mõningate mitte väga vajalike kaupade ost suurenenud. Nii on mõned mitteettevaatlikud ärimehed oma seisundit raskendanud laudesse seismajäänud kaupadega.

Kuna tõusvad hinnad puudutasid esijoonelaiselt tarvitajaskonda, sai möödapääsmatuks palkade tõstmine. Alates veebruarist tõsteti tööstusettevõtteis tööliste palgu 5—15%. Alates aprillist tõsteti ka madalamate kategooriate riigiametnike palgu. Võrreldes 1931. a. on õlletarvitus Leedus langenud 55%, mida põhjustasid kõrged õllehinnad, sest võrreldes sõjaeelsete hindadega oli leedu õlu 220% kallim ja 105% kallim kui Eestis. Ühenduses sellega alandati 16. V s.a. õllehinda Leedus 40—60%, sest loodetakse, et odavamate hindade puhul tõuseb õlletarvitus ja ühtlasi suureneksid ka riigitulud õlleaktsiisist.

Suurimaks tarvitajaks Leedus on küla. Küla ostujõust sõltub peamiselt leedu tööstuse ja kaubanduse läbikäikude suurus. Kogutud andmeil olevat põllumeeste ostujõud esimese nelja kuu jooksul suurenenud, kusjuures püütakse rohkem likvideerida vanu võlgu, samuti olevat mõnel pool märgata põllumeeste hoiusummade suurenemist krediitasutisist.

Põllumajandus. Põllumajandusseisundit raskendas m. a. ikaldus. Loomasööda-

puuduse tõttu jäi seisma loomapidamisareng. Mõnes rajoonis vähenes ka toodav piimakogus meiereidesse. Kevadel andis tunda kaera- ja odraseemne puudujääk, eriti lääne ja põhja pool, kusjuures tuli neid vedada sisse. Vilja kallinemine mõjutas sigade majapidamist, kuigi praegu ostetakse üles kõik müügitoodavad sead, makstes kõrgemat hinda kui varem.

Teadaandeis rajoonidest tähendatakse, et rikutud rukkipindalad moodustavad 5—10%, nisu — 10—20%. Võrreldes eelmise aastaga on rikutud rukkipindalad pisut väiksemad, nisul aga tunduvalt suuremad. Suveviljadest on kaerakülvipind tänavu vähenenud, teiste viljade külvipindalades ei ole suuremaid muudatusi.

Rukki- ja nisuülejäägid tänavu mai algul olid kaks korda väiksemad kui m. a. samal ajal, kuna suveviljade ülejäägid on juba lõppenud. Väiksemad on ka linatülejäägid.

Tööstus ja kaubandus. Kaubandus arenes üldiselt normaalselt. On pandud tähele põllumajandusele tarvilike asjade suuremat ostmist. Mõnes rajoonis on tõusnud tunduvalt väetiste ja põllutöömashinate ost.

Teravilja siseturg, ühenduses hindade tõusmistendentsiga, oli võrdlemisi elav. Aasta algul võis märgata spekulatiivset teraviljakokkuostu.

Võrreldes m. a. algusega ei olnud tööstuses suuremaid muudatusi, ainult mõnel alal töötati rohkem. Hästi tegutsesid linatöötlemisvabrikud. Nahatööstuses oli toodang suurem kui m. a. Telliskivitehaseil on juba nüüd tellimisi kogu hooajaks. Saeveskid töötasid normaalselt. Klaipeda saeveskid, tselluloosi- ja vineerivabrikud töötasid 15% rohkem. Vähem tööd oli veskitel. Rohkem töötati neis tööstusharudes, millised töötlevad toorainet ekspordiks või töötavad ehituse jaoks. Samal ajal ei ole märgata tööstuse suurenemistendentsi tarvitatavate kaupade tööstuses.

Aktiisi alla käivate kaupade piiritus- ja -viinatoodang:

	jaan. märtsini	jaan. detsembrini		
	1937	1936	1936	1935
Olu, 1000 l.	1 566,5	1 687,2	7 290,4	5 284,1
Tuletikud, milj. karp.	—	5,9	8,7	43,1
Paberosikestad, milj. karp.	12,5	13,3	52,6	52,9
Tubak, 1000 kg.	169,0	175,5	768,1	664,7
Tee, 1000 kg.	11,3	12,2	39,0	40,1
Viin, 1000 l.	164,0	153,2	612,6	495,2
Piiritusviina valm. 98° (1000 l.)	1 280,9	1 169,3	4 501,1	3 961,5
Piiritust valm. 95° (1000 l.)	73,2	76,8	217,2	171,8

Tänavu kolme kuu jooksul, võrreldes eelmise aasta sama ajaga langesid: õlletoodang — 7%, paberosikestade — 6%, tubaka — 4%, tee — 7%, piirituse — 5%. Tuletikuvabrikud tänavu ei töötanud, sest laod on tulvil valmiskaupa. Rohkem on valmistatud marjaviina — 7% ja piiritusviina — 10%.

Toodangu vähendamist mõjustas siin kaks põhjust: esimene, m. a. suurendatud toodangust jäi ladudesse tagavaru; teine, elukalliduse tõus sundis ostma ainult hädavajalikke kaupu.

Uusi tööstusettevõtteid asutati tänavu 2, investeeritud kapitaliga ca 30 000 lit.: kaustepapitöökoda kapitaliga 20 000 lit. ja saeveski — 10 000 lit. M. a. sama aja

jooksul asutati 8 tööstusettevõtet, kapitaliga umbes 670 000 lit.

Protestitud vekslite summa moodustas tänavu esimese kolme kuu jooksul ca 70—80% m. a. vastavaist kuist, kusjuures keskmiselt tuleb kuu kohta veidi üle 1 milj. lit. M. a. — 1,5 milj. lit. ja 1932. a. — 7—10 milj. lit. iga kuu.

Jaan.—aprillini jäi pankrotti 10 firmat 650 000 lit. võlasummaga (m. a. samal ajal 8 firmat — 670 000 lit.), millest langeb välskreeditoridele 110 000 lit. Suuremaid pankrottunud firmadest on: 1 jalanõudekaubandus 150 000 lit. võlasummaga, 2 koloniaalkauplust 150 000 lit. võlasummaga, 1 kudumistööstus — 70 000 lit. võlaga, 1 piiritusvabrik — 140 000 lit., 1 petrooleumi-, bensiini- ja määrdõilide kauplus — 60 000 lit. võlasummaga.

Tänavu esimese kolme kuu jooksul oli vallasvaraoksjone 301 (m. a. 612), kinnisvaraoksjone — 581 (m. a. — 514). Oksjonile läinud vallasvara võlad moodustasid tänavu vaid 251 400 lit. üle 1 milj. liti vastu m. a. Oksjonile läinud kinnisvara võlad olid tänavu tunduvalt suuremad: 4,5 milj. lit. 2,7 milj. liti vastu m. a. Oksjonil müüdud kinnisvara kattis 79% võlgadest (m. a. 85%).

SOOME.

Kanamunade eksport. — *Export of Eggs.*

Kanamunade toodang on viimasel ajal suur, kuid kvaliteedilt nõrgem. Siseturunõudmine on võrdlemisi väike, mis mõjustab hindu. Eksportmunade hind oli viimasel ajal 10 Smk. ja sekunda-munade hind (Smk. 8 kg. Munade eksport oli viimasel ajal kaunis elav. Inglises maksti kuni 50 penni kg roh-

kem kui mõne aja eest, sest ladud olid väiksemad. Saksas olid hinnad püsivad. Eksport sinna toimub kontingendi piires. Väiksemaid koguseid müüakse ka Šveitsi ja Tšehoslovakkiasse, kuid sealsed hinnad on madalamad inglise turu hindadest.

Saksa suurendab oste Soomest. — *Germany's Increased Purchases from Finland.*

Mai teisel poolel peetud läbirääkimisel Berliinis soome ja saksa esindajate vahel lepiti kokku, et Saksa suurendab oste Soomest, kuna Soome ostud Saksast olid vii-

mase ajal kasvanud. Lisavaluutat antakse edaspidi metsamaterjalide, või, munade ja üksikute teiste töötletud metsamaterjali ning karjasaaduste jaoks.